

אָלֹהֶם בְּנֵי אָמִן וְאָמַן בְּנֵי אָלֹהֶם

**רעדאקייע און אַדמִינִיסְטְּרָאַצְּיָע
עטְרִיכְוֵיר 16, טַעַלְעַטָּן 867.**

.1914 ינואר 29) 16

מאנטאג ה' פטש פרען

ערמאדעת בעמ מאנפאלגער פון עטעריך

ער צהער צאג פראנץ-פערדינאנד און זיין פרי.

וינט איזיק געהערט צו אוניטערען און אוּפַט
טריגנירען איזן באסנייען גענצען עסכריין,
אונן דע איזצטיגען מאָרֶד-טהאט דראָד,
וועלכע ס'ענען געטאלען אָקְרָבְּן דער
עסטראַיכִישָׁעַר טהָרָאַנְפָּאַלְגָּעָר אָוֹן זִין
חרזוי, אָוֹן אָחָנוּ אַ שָׁוָם סְמָקָאָרְזָוְלָם.
טאַטָּם קָוֵן דער דָאַגְּגָעָר אַנְטָמָצָעַ.
סָאַרְאַיְוֹוָאָרָאָן דִי הָוִיפֶט-שְׂפָאָדָט קוֹן
בְּיִדְעַע פָּעָרָאַלְגָּוָן מְפָרָאַזְוִינְצָעָן אָוֹן האָט
בעֶרד 60 טוֹזָעָנָד אַיְנוֹוָאַינְהָהָר צוֹוְשָׁעָן
וּן קְנָאָפָע 1000 יְוָדָעָן דָּאָסָרְבָּאָנָה
יאַלְאָן.

צ' נשבעו יודען נלייכבערטטעןנוו.
א יודישע בענרטענциינן אוית
נוישני-נאונאנראדער יריד.
ניזו שגיאו גראד (טיג).
אויף דער אנטרכטנע פון ייד-קאמיטעט
חאט די נובידרנייע-עהרואאלטונג בע-
טראקט א פרונציגיטילע פראנע: צי
האבען יודען דאס רעכט צו ערנדערען
געוועלבער אויפיז נוישני-נאונאנראדער
ריד. די נובידרנייע-עהרואאלטונג האט
געשלאַסען, או יודען האבען גיט דאס
רעכט צו ערנדערען געוועלבער אויפ
דרעם רייד.

א שרפָה אוֹתָה אַנְאָוִים שְׁמַעְלָוּנוּן.
ליאו (פ.). אוֹתָה דָרָר אַוְנְטֶעֱרָנָצִי.
אַנְאָלָעָר אַוְיְשְׁטָלְגָןְן קוֹן שְׁטָאָרָטִי.
וּרְטַשְׁאָפָט אוֹו פֻּרְבְּרָעָנָט גַּעֲוָאָרָעָן
אַפְּאוֹוְילָאָן. דָרָר שָׁאָרוֹן בְּעַטְרָעָטָט
500,000 פְּרָאָנָק. דָרָר רְדוֹשָׁעָר פָּאָ-
וּלְיָאָן אוֹן דֵי עַקְסָטָאָנָאָטָעָן קוֹן דָּאָם-
גְּרָאָוָעָר קְרִיּוֹן זְעָגָן אַבְּגָעָרָטָמָעוּעָט
עַוְאָרָעָן אַדְאָנָק דָרָר עַנְעָרָגָעָן קוֹנוֹס

8 צימער אונד קיבע

Dr. med. J. Leibowicz
דִּרְ מַעַד. יָהִי לַיְבָאוּיזֶשׁ
דִּזְיַעֲנָה 84 קִיטָּמָנָעָר
סִיסְמָעָטָן 80 פֿרָאַפְּסָאָר
יְהִוָּן (בְּרַעַסְפּוֹן), חַאַס יְהִי בְּגַעַצְתּוֹ אַלְפּוֹ
סְפָּכְעַזְיָאָרָצְטּ פֿאָר אַקְיַשְׂעָרְעֵי אַזְנָן
פֿרָעָאָזְקָרָאַנְקָהַיְתָעָן, חַרְקָוָנְקָהַיְתָעָן
עַרְפּוֹרְיָאָן, שְׁרַעַדְשְׁוָגְנָדָן: גַּיְיָה 10-5
יְהִוָּן 22 06695
בְּנָם 6 נַאֲמָן.

נען ביטנן אַפְּצִיעַל בעשטעטינט געווארען, חאָפָען דאָ אַרְזִיסְנֶערְזֶעָן אָגָן-
געוויער געדֿרִיקְטָע שטימונגען, אלע פֿערְוִילְזֶנֶגֶן אָון פֿערְוִינֶגֶן זענען אָפְּגָע-
שטעטלט געווארען, רֵי סְעַדְעָן, קְרָאָטְעָן, מְהֻאָה-
מְעָדָנָאָר אָון זִין פְּרוֹי, וְעַלְבָּע זענען דֵי טָעַן נַעֲקָומָע קִין באָסְנִיעָן צָוָה.

צ'וֹרְבִּירְדָּן גַּעֲוָעָן מֵיט דָּעַר עַסְטַרְבִּיךְ
שָׁעַר פֶּעַרְזָאַלְטוֹנוֹגָן, נִיט קְוַעַנְדִּינְגָּן דָּעַרְזִיךְ
וְאַס עַסְטְּרִיךְ הָאָט דָּרָאַט אַיְנְגָעַקְרִיךְ
פֶּעַרְשִׁינְדָּן רַעַכְאַרְטָן. קוֹן סְעַבְּרִיכָּן
אוֹן טַרְקִיךְ הָאָט מַעַן גַּעַקְרִיחָט אַשְׁטָאָר.
קָעְגַּנְרָאָר. בְּיַמְּנָה גַּעַנְעָן עַסְטְּרִיךְ, אוֹן דִּי
פְּיַם פֶּעַרְחָר הָאָט פְּרִינְצִיךְ עַרְקְלָעָרָט, אוֹ צְוִילְעָפְּרָאַלְטִוְישָׁע מְאַטְּיוּעָן
הָאָט עַר שְׂוִין פָּוָן לָגָנוּ גַּעַחְתָּ בְּדָרְעָה צָו דָּעַרְהַנְּעָנָן 8 וּזְעַלְכָּעָס' אַיְנוּ חַוִּיבָ
גַּעַשְׁטָעַלְשָׁע פֶּעַרְאוֹן. דָּעַרְעַהְעַנְדָּרִיךְ אַיְנוּ אַוִּיטָמָאַגְּבָל דִּי הָעַרְצָאָגָן הָאַהֲנְבָּרָגָן
הָאָט עַר זְקָר אַגְּרָנִיךְ-יָזָעָר גַּעַזְוָלָט מַאְכָעָן 8
קִיְּוָר פֶּרְאַנְצָאַגְּרָן, אַיְהָר 1906 הָאָט דָּעַר
בְּעוֹזָן אַגְּסָנִיעָן, אַפְּגָר צְוִילְעָפְּרָאַל אַגְּסָנְעַשְׁאָסָעָן.
אוֹנְצְוַאְרִיךְ עַדְגָּנָעָר שְׁטִימָנוֹגָן אַיְן לְאַנְדָּר אַיְנוּ
עַר אַלְטָן נִיט גַּעַקְוּמָעָן. נִאְר עַר הָאָט
דָּעַר בְּאַמְּבָעָן-וּוֹאַרְפָּעָר.

ס א ר א י ע ו א (ב) דער דורך געריעלקא צאבריגנאויטש, 21 יאהר
ט, וועלכער האט געווארטען די באטפער, האט ערקלערט בעה'ן פערהער, איז
באמבע האט ער בעקוטען פון אונגעאנטנע פעלנורדרע אנטרכיסטען, קיין
טהעליךער האט ער ניט געהאט, נאכ'ן אטענטאט, ווילענדונג אנטלויזען האט
. צאבריגנאויטש ארטינגעווארטען איזן וואסער ארין, פאלד האבען וויך אפער
ד איהם א לאו געהוון א מונה פאליזיאנטען און פריוואט-פערזונגען און האבען
רums פערהאלטען.

נָאֵר אַ בָּאָמְבָּעַ.
סִאָר אַיְגָוָא (פ) נֶעֱבָּעַן דְּגָם אֲרָט פִּינְׁ דָּעָר עַרְמָאָרְדִּינְגְּ חָאָט
גַּעֲפִינְגְּ אַ נְּמַט אֹוְיְפְּגָרְיְסְעָנְגְּ בָּאָמְבָּעַן. מְצָוּן רַעֲבָנְטָן, אֹו דָא אַזְּ
וּוֹעֵן אַ דָּרְיְמָטְרָ פָּעָרְבְּרָעְכָּלְ, וְעַלְכָּעָרְ חָאָט דִּי בָּאָמְבָּעַן אַיְבָּעְגְּנָעְלְ אַזְּ
הָעֲנְדִּיגְ, אֹו דָעָר מָאָרְדְּ אַזְּ שְׂוִין אֹוְיְגְּנָעְפְּהָדָתְנְ גַּעֲוָאָרְעָן.
* * *

הען און אלן טאכטער, טראגען אויך גנט
מעהר ווי דעם טיטעל, קירסטען און
פרינציגען פאן-האהגענערן.
אלס גענעראל-איינסטעסטאר פון דער
ארמעע פלענט דער תחראנטאלגנער אלע
יאחד קומען צו די מאגעורעס קיין באס-
נייען. המטען קרייטאג איז ער אנגען-
קומען מיט ווין פרוי און מיט דער סווין-
טע אויף דער סטאאנציג איווון, חאו די
מאגעורעס האבען וויך אנגעחויבען. צחצ-
טען האבען געדוירט די מאגעורעס,
און נעלטען, ווונבאג איז ער געקומען קיין
סארזיעא, וואו ער האט עטנטלאך
איינסעריקט ווין דאנק דעם מליטער,
וואס האט זיך בעטילינט פוי די מא-
וינטער.

שְׂרָעֵבֶן אַיִן 8 בְּעִזּוֹנְדָּךְ חַזְרָק.

אַחֲכְדָּם וְיִ-פְּרָנְצְּסִיּוּףְּסִים וּחוֹגָן, דָּעַר
אַנְפְּרִינְצְּסִיּוּרְדִּינְגְּנֶר, אַיִן דָּעַם 90 יָנְנוֹאָר
16 אַמְּגַעְקְטָמָעָן אַיִיף וּפְנִי שְׁלָאָם
עַצְמָעָן פָּוּ לְאַנְדָּר גַּעֲזָלָט אַבְּעַרְנָעָהָעָן
פְּרָנְצְּסִיּוּ-יִ-אַעֲקָבְּסִים בְּרוּרָעָ עַרְצָהָעָצָאָן
לְלוֹדוֹגָן, אַיִן יָחָר 1896 אַיִן
קָרְקָרְלָה לְלוֹחוֹגָן גַּעַשְׁטָאָרְגָּעָן, אַיִן
אַרְוּם אַיִן וּפְנִי וּחוֹן פְּרָנְצְּסִיּוּרְדִּיּוּ
דְּגַעְוָרְעָן דָּעַר טְהָרָאָנְגָּלְגָּעָר, אַיִן
דָּר 1898 הָאָט עַר אַלְמָסְפָּרְטָרְעָטָר
קִיּוּעָר אַבְּעַרְנָעָמוֹעָן דָּאָס קָמָטְנָרָא
אַיִן גַּעֲוָרָעָן נְעַנְדָּרָאָל אַיְנָמְפָּקְטָאָר
עַר דָּעַר עַסְטְּרִיבְּכִישָׁעָר אַרְטָעָץ.
עַרְצָהָעָצָאָן פְּרָנְצְּסִיּוּ-פְּרָנְצְּסִיּוּרְדִּינְגְּנֶר חָאָט
יָחָר 1900 תְּהִוָּה גַּעַהְעָט מְטָטָּה

א שויידער האקט פאליטוישען קערברעגן, זעם וועט זילער איזיסראט
ב גראסטע עטפערונג אין גאנץ אירופה, איזו נעכטן בענאנגען געווארען אין
יער הויפט-שפארט פון באסניען, איזו ספראייעוואָ, דער עטפעריבֿישער מהראָן-
אלנער אונז זיין קרוּ, וועלכּע זענען די טען נעקומען קיזן באסניען צוֹ די
טאַנערעט, זענען געלטן איזו מיטען העלען טאג נעהָלען אַךְ קרבּן פון אַ
פעָרברעגן עריבֿישער האנד.

זענען דעם אַטענטאט, וועלכּע איז אַטְעַפְוִהָרֶט געווארען געלטן,
ענטאג בּי טאג, טעלענְרָאַפְּרָט מֵעַן אַונְז פָּלְעַנְדָּעָם :

סָאָרָ אַיְעָוָ אַ (רוּינְגְּנֶר) בעת דער ערצהערצען פראנְז-
פְּרָדִינְגְּנֶר מִיט זַיִן פְּרוּזִי זענען הַרְכָּבָהָרְעָן אוֹיֶה דער
נאָם האָט אַ גְּנוּמָאַזְיסְט אַיסְנָעַשָּׂאַסְעָן אוֹיֶה זַיִן צְוּיִן מאָלָּפָן
אַ רְעוֹאַלְוָעָר. דער ערצהערצען אַונְז זַיִן פְּרוּזִי זענען שְׁטָעַרְבְּלִיךְ
פְּרָרוֹאַנְדָּעָט גְּעוֹוָרָעָן אַונְז אַ קְוַרְצָעָר צִימָט אַרְוּם זענען זַיִן
בִּידְע גַּעַשְׁטָאַרְבָּעָן.

נאך דער ערישטער טעלענרטאמע האבען מיר שפערט בעי דער נאלט בע-
קומען חיטערדיינע איזסּהוּהַלְכָּע טעלענראקיושע טעלדרונגען, פון וועלכּע מאַנוֹ
אַז זעהָען, אָז דער אַנְקָאַל אַזִּיסּן עַסְטְּרֵילְיְשָׁען טַחֲרָאנְגָּאַלְגָּע אַז נַעֲחוֹעַ אָ
אַרְגָּאַנוּיְרָטָעַר. פון האט אַיהם אַבְּגָעָהָרֶט מִיט באַמְבָּעָם אָז רַעֲזָאַלְוָעָרָעָן,
אַז אַז ער זאל שׂוֹן נוֹט קַעֲגָעָן אַרְזָוִים מִיטִּין לעַפְּעָן.

מֵצָן דְּעַפְעַשְׂרֶת פָּאָלְגַעֲנָדָע אַיִינְצָעַלְהַיְתָעָן :
א בָּמְבָעַ.
ס א ר א י ע וו א (ב) בעת דער ערזהערצען מיט זיין פרזי זענען
איין דער פריה געפהערען אויף אַיִיטָאַמָּבִיל' צום פְּיעַרְלִיבָעַ קְבָּלָת
בנימ און רاطהוזי, האט עמייצער פון פְּיבְּלִיקָום געווארפָּעָן א באַמְבָעַ
אויף' אַיִיטָאַמָּבִיל', דער ערזהערצען זעם אַבָּעָר די באַמְבָעַ אַבְּגָעַ-
שְׁלָגָעַן אָן וְאָז אַרְאַבְּגַעְפָּאַלְעָן אויף דער ערדה, ווֹאו וְהָאָט אַוְיְגָעַ-
רִיסָּעָן בָּעַת דער אַיִיטָאַמָּבִיל' אָז שְׂיָן אַבְּגַעְפָּאַחְרָעַן וְוִיטָּעָר. פָּוּן אויף'
דִּירִים זענען פָּעָרוֹאַונְרָאַט גַּעֲוָאַרְעָן צוּווּ פָּעָרוֹזָאַן פָּוּן ערזהערצען אַיִיטָאַמָּבִיל'
סְוִוִּיטָאַ, וְעַלְכָּעַ זענען גַּעֲפָאַחְרָעַן אויף א צוּוִיְתָעַן אַיִיטָאַמָּבִיל' נָאַךְ
אַיזְבָּם. וְוִי אָוִיךְ 8 פָּעָרוֹזָאַן פְּינָס פְּוּבְּלִיקָום.
דער פָּעָרְבָּרְעָכָעַר, אַטְּיַפְּאַגְּרָאַפְּ צָאַבְּרִינְאַוְיְטִישׁ פָּוּן טְרַעְבִּינְיאַ, אַוְ
אַרְעַסְטְּרַטְּמָן גַּעֲוָאַרְעָן.

סַאֲרָא יְעוּוֹ אָ (פ) נַאֲךָ דָעֵר פִיעָרְלִיבָעֶר אוּפִינָאַהְמָעָן רַאֲטָן
טוֹזֵן, וְאוֹמֵן הָאָט דָעֵם עַרְצָה עַרְצָגָן וְוַאֲרִים בָעַנְגְּרִיסְטָן אָנוֹ אַיְהָם נַרְאָתָן
שְׂזִירָטָן צְוִילְעָבָדָעֵם, וְוַאֲמָעָר אַיְזָן אַזְוִי גְּלִיקְלִיךְ נַצְוָלָן גַּעֲוָוָאַרְעָן פְּיוֹן דָעֵר
עַשְׁפָאָהָרָן, אַיְזָן דָעֵר טַהְרָאַנְפָאַלְגָּעָרָן מִיטָן זַיְן פְּרוֹיָן צְוִירָקְעַמְפָאַרְעָן אַוְיָף
זַיְן אַוִיטָאַמְאָבִילָן אַיְבָעָר דָעֵר שְׁטָאָדָטָן, פְּלוֹצִילְגָּוָן אַיְזָן פְּוּבְּלִיקָוּם אַרְזָוִים
אַנְיִמְנָאַוִוָסְטָן פְּוֹן 8-טָעֵן קְלִיאָם, אַנְעָוָוָסְעָרָן סְרִינְגְּצִיףָן פְּזָנָן נַרְאָכָוָן אַזָּן
הָאָט אַנְגָּדְהִיבָּעָן שְׁיֻמְעָן פְּוֹן אַבְרָוִיְינָן, דָעֵר עַרְצָה עַרְצָגָן אַיְזָן פְּעָרָן
וְאַוְגָּדָעָט גַּעֲוָאַרְעָן אַזָּן נַעֲזִיבָט אַזָּן דִי פְּרוֹיָן זַיְן—אַזָּן בְּזִידָן. מַעַן הָאָט
זַיְן פְּאַרְוּוֹאַנְדָעָטָן אַרְיִינְגְּנָאַפְּהָרָט אַזָּן, קְאַנְאָקָן (פְּאַלְאָצָן), וְאוֹזָן זַיְן זַגְּנָאַן
עַגְּלָד בְּזִידָן גַּעֲשְׁתָאַרְבָּעָן. דָעֵם מַעְרָדָעָר הָאָט מַעַן אַרְעָסְטִירָט. דָעֵם
עַבְּלִיקָוּם הָאָט בְּזִידָן מַאֲלָי נַעֲרָזְבָטָן לִינְטָשָׁעָן דִי פְּעַרְבְּגָעָרָן.

נאכ'ן אטענטאט.

סאר איעח א (פ). אין שטאָרט חערשט אַטְיעֵגֶעֶר טריִיעֶר. דאס פֿרֶעֶן.
דיַידִים טוֹן לאַנדְטָאג האָט אַזְעַקְנָעַשְׂיקָט דעם קִיזְעֶר אַטְעלְעַנְרָאַטָּע, וְאָוּ
הַזְּעַרְתָּ אַזְיַסְנָדְרִיךְט דאס טִיעַגְסְטָע בְּעַרְזְוֹן אָוּן עַמְפְּעַרְזָוּן צְוִילְעַבְּזָן
טְעַנְגְּטָאַט, וּן אָזְרִיךְ אַיְבְּגָרְעַבְּגָעַנְהָמִיט אָוּן גַּעֲטְבַּשְׁאָקָט צָו דָעַר דִּינָאָסְטִיעַן,
טְמָאָג וְעַנְצָן פָּאָרְגָּעָקְוּמָאָן טְרִיאַעֶר-זִיכְוָנָנָעָן צָו גַּעֲמִינְדָּע-רָאַט אָוּן טוֹן

דער קייזער פראנץ-יאוּנָה.

א. ש. ל. (ט.) אוּוִין קַיְזֶר פֿרָאַנְצַ-יאֹוּנָה, חַלְבָּעַר אֵינוֹ עֲרַשֶׁת גַּעַטְמָעַן
גַּעַטְמָעַן קַיְן אַישָׁל, הָאַט דַּי יְרֻעה וְעַנְעַן אַפְּגַנְטָאַט אַוְיָף דַּעַם טַהָּרָאַן.
אַלְבָּעַר גַּעַטְמָעַט אַטְיוּעַ-עַרְשִׁיטְעַרְגָּרָעַן אַיְנְדוֹרָק. תַּוְכָּפָה וּוֹיְסָר הָאַט וְיַד
עַרְשִׁיאָסָט וְעַנְעַן דַּעַם הָאַט עַרְצָוִיסָטָן גַּעַטְהָוָן וְיַן וְיַלְעָן וְיַד אַוְמְזָקְעַהָרָעַן
דַּיְקָן קַיְן שְׁעַבְרוֹן, בַּיְן פָּאָג אֵינוֹ פָּאָג נִיְוְנָרָעַן אַגְּנַעַטְמָעַן דַּעַר חַשְּׂצָאַן פָּאָג
סְפָּעַלְעָנָה, חַלְבָּעַר חָאַט אַוְיְנְגְּרָדְוָקָט דַּעַם קַיְזֶר וּבַן מַטְנָעַקְיָהָל, הַיְנָמָט
סְפָּעַלְעָנָה, דַּעַר קַיְזֶר קַיְן וְיַעַן.

דער אַיְנְדוֹרָק אֵין וְיַעַן.

ט. ע. (ט.) חַיְישָׁה וְעַנְעַן אַפְּגַנְטָאַט אוּוִין עַרְצָהְעַרְצָאַג, חַלְבָּעַר וְעַ.

וַיְכִתֵּג פָּאֵר צֹקֶעֶלְעֶד-פָּאֵרִיקָאנְטָעָן!
**וַיְמִסְעֵן סִירֶופּ פָּוּן דָּעַר פָּאֵרִיק זְלָאַטִּי פָּאַטְאָק וְעַד נַט צָוָם צֹקֶעֶלְעֶד-קָאַכְזָן אַיְוּ בְּוּלִיג
 זַי בְּעַקְוּמָן אַיְוּן דָּעַר צֹקֶעֶלְעֶד-צָאַכְרִיךְ**

פָּרְדוֹזָעַפְּשָׁנָג 6 "אַרְכָּדִיא" פָּאַרְזָעַפְּשָׁנָג 6
אין האב ש פ. רָאוּעַנְשָׁטִין.

